



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 175/04-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Bárányia a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Jána Fečojágera, bytom H., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 670/97 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 670/97 porušil základné právo Jána Fečojágera, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 670/97 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Jánovi Fečojágerovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trebišov p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Jánovi Fečojágerovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 12 003 Sk (slovom dvanásťtisíc tri slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trebišov p o v i n n ý vyplatiť jeho advokátovi JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. októbra 2004 č. k. I. ÚS 175/04-19 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Jána Fečojágera, bytom H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 670/97.

2. Z prijatej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je v posudzovanom spore v postavení odporcu. Konanie „*vo veci určenia predmetu dedičstva*“ začalo 17. júla 1997 a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Rozsudkom z 11. decembra 2000 okresný súd rozhodol vo veci samej. Uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) z 22. januára 2004 bol tento rozsudok zrušený a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ 12. júla 2004 podal predsedovi okresného súdu sťažnosť na priet'ahy v konaní. Postup okresného súdu v predmetnom konaní považuje sťažovateľ za porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

3. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označeného základného práva, uložil okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk a náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením sp. zn. Spr 900/04 z 1. decembra 2004 a sťažovateľ prostredníctvom stanoviska svojho právneho zástupcu k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 10. januára 2005.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 670/97.

Na okresnom súde 17. júla 1997 podala A. J. z H. (ďalej len „navrhovateľka“) návrh na začatie konania na určenie vlastníctva k nehnuteľnosti (resp. určenia rozsahu dedičstva). Odporcom v spore je sťažovateľ.

Prvé pojednávanie sa uskutočnilo 13. októbra 1997. Bol na ňom vypočutý sťažovateľ, ktorý s návrhom nesúhlasil, lebo (údajne) spornú časť nehnuteľnosti nadobudol kúpou.

Na ďalšom pojednávaní konanom 17. októbra 1997 boli vypočutí navrhovateľka (ktorá tvrdila, že nehnuteľnosť jej bola darovaná otcom) a svedkovia M. B. a M. F. z H. Za účelom ďalšieho dokazovania bolo pojednávanie odročené na neurčito.

V mesiacoch október a november 1997 navrhovateľka požiadala o výsluch ďalších svedkov (J. M. a E. M. z K., Ing. A. P. a M. V. z H.). Žiadala tiež vykonať obhliadku spornej nehnuteľnosti.

Okresný súd 5. marca 1998 predvolal účastníkov a svedkov na obhliadku nehnuteľnosti, ktorej termín stanovil na 27. marec 1998. Na žiadosť svedka Ing. A. P. (liečebný pobyt) bol termín obhliadky 16. marca 1998 odložený na neurčito.

Dňa 13. mája 1998 okresný súd opätovne stanovil termín obhliadky na 2. jún 1998. Pozvánka bola doručená účastníkom konania, Obecnému úradu v Hrani, právneho zástupcovi navrhovateľky a menovaným svedkom.

Na obhliadke nehnuteľnosti konanej 2. júna 1998 sa k predmetnému sporu vyjadrili svedkovia E. M. a J. M., Ing. A. P. a M. V. Podľa ich tvrdenia bola hranica susediacich pozemkov účastníkov konania v minulosti rovná (sťažovateľ ju mal „asi pred dvoma rokmi zaobliť“). Zápisnica z obhliadky bola napísaná na Obecnom úrade v Hrani, kde bolo súčasne nahliadnuté do pozemkovej mapy zo stavom k 30. aprílu 1998.

Sťažovateľ vo vyjadrení z 9. júna 1998 tvrdil, že hranica pozemku s terajším (zaobleným) stavom už existuje 20 rokov a navrhol vypočúť zememerača L. D. z C. Navrhovateľka v stanovisku z 25. júna 1998 s vyjadrením sťažovateľa nesúhlasila a zotrvala na tvrdeniach uvedených v návrhu.

Sťažovateľ v podaní z 31. augusta 1998 opísal priebeh užívania predmetu sporu od roku 1968, predložil notársku zápisnicu „osvedčenie vyhlásenia o vydržaní vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam“ a navrhol vypočúť svedka M. F. z H.

Na pojednávaní konanom 7. septembra 1998 za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov bola vypočutá svedkyňa M. F., ktorá tvrdila, že záhrada je „do oblúka“ užívaná už 30 rokov. Sťažovateľ navrhol vypočúť svedka M. F. a L. D.

Na pojednávaní konanom 29. septembra 1998 (prítomní účastníci a ich právni zástupcovia) bol vypočutý svedok M. F., ktorý tvrdil, že „*hranica sa orala do oblúka*“, a svedok L. D., ktorý uviedol, že spornú hranicu pozemkov vymeral a označil podľa stavu z geometrických máp z roku 1906 až 1912, a nie podľa tvrdení účastníkov konania. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania.

Okresný súd 3. novembra 1998 vyzval právneho zástupcu navrhovateľky, aby oznámil svoj návrh na ďalšie pokračovanie v spore. Tento v odpovedi zo 16. novembra 1998 navrhol zo spornej časti nehnuteľnosti vytvoriť novú parcelu o výmere 71 m² a túto zapísať do katastra. Navrhovateľka 25. novembra 1998 zložila zálohu na znalecké dokazovanie.

Okresný súd 1. marca 1999 určil za znalca J. K. z Okresného úradu Trebišov, katastrálneho odboru, ktorému uložil vyhotoviť geometrický plán sporných nehnuteľností.

Znalec predložil 21. júla 1999 okresnému súdu znalecký posudok, ktorý bol následne (29. júla 1998) zaslaný účastníkom na vyjadrenie (navrhovateľka v stanovisku z 23. augusta 1999 vyjadrila svoj súhlas so znaleckým posudkom).

Okresný súd vytýčil termín pojednávania na 16. september 1999. Na tomto pojednávaní bola oznámená sťažovateľova námietka zaujatosti zákonnej sudkyne.

Sťažovateľ 6. októbra 1999 predložil okresnému súdu ďalší dôkazový materiál týkajúci sa spornej nehnuteľnosti.

Krajský súd uznesením č. k. 17 Nc 84/99-76 z 30. novembra 1999 nevytlúčil zákonnú sudkyňu z ďalšieho konania.

Po doručení druhostupňového rozhodnutia účastníkom okresný súd 14. marca 2000 vytýčil termín pojednávania na 31. marec 2000. Na tomto pojednávaní bol vypočutý znalec („*v starej a ani novej katastrálnej mape nie je hranica lomená – stále je rovná*“) a účastníci predniesli ďalšie návrhy na dokazovanie.

Sťažovateľ 3. apríla 2000 predložil okresnému súdu podanie s kópiou pozemkovej mapy z roku 1993 (na ktorej je hranica pozemkov vyznačená lomenou čiarou) a kúpnu zmluvu z roku 1951, ktorá však nebola overená žiadnym štátnym orgánom.

Dňa 4. mája 2000 bola okresnému súdu doručená odpoveď navrhovateľky na podanie sťažovateľa z 3. apríla 2000. Súčasne upravila petit návrhu podľa výsledkov znaleckého dokazovania. Dňa 14. júla 2000 žiadala ako dôkaz predložiť vyvlastňovací spis Okresného

národného výboru, odboru výstavby v Trebišove, č. k. vyst. 2167/1966, ktorý mal potvrdiť predchádzajúce vlastnícke pomery v spornej veci.

Dňa 6. septembra 2000 boli okresnému súdu doručené fotokópie požadovaného administratívneho spisu.

Na pojednávaní konanom 29. septembra 2000 (prítomná navrhovateľka a právni zástupcovia účastníkov, sťažovateľ pre zhoršený zdravotný stav ospravedlnený) bola pripustená zmena petitu návrhu a boli oboznámené dokumenty z archívu. Pojednávanie bolo odročené na 9. október 2000. Na toto pojednávanie boli predvolaní svedkovia J. P., H. F. a A. F., všetci z obce H.

Sťažovateľ 5. októbra 2000 žiadal z dôvodu svojho zlého zdravotného stavu odročiť pojednávanie najmenej o dva mesiace, lebo chcel byť osobne prítomný na výsluchu ním navrhovaných svedkov A. P. a M. P.

Navrhovateľka 6. októbra 2000 žiadala vypočuť aj svedka J. M. z K.

Na pojednávaní konanom 9. októbra 2000 bol vypočutý prítomný svedok J. M. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom zabezpečenia účasti ďalších navrhovaných svedkov.

Okresný súd dopytom z 30. októbra 2000 zisťoval u ošetrojúceho lekára (MUDr. M. J. z N.) zdravotnú spôsobilosť sťažovateľa na účasť na pojednávaní. Okresnému súdu bolo oznámené (15. novembra 2000), že sťažovateľ sa teraz a ani v budúcnosti nebude môcť zúčastňovať na pojednávaniach.

Pojednávania konaného 4. decembra 2000 (prítomná navrhovateľka a právni zástupcovia účastníkov) sa z predvolaných svedkov zúčastnili M. P., H. F. a A. P. Po ich vypočutí bolo pojednávanie odročené na 11. december 2000 za účelom vyhodnotenia dôkazov.

Na pojednávaní konanom 11. decembra 2000 (prítomná navrhovateľka a právni zástupcovia účastníkov) bol vyhlásený rozsudok, ktorým bolo určené, že novovytvorená parcela č. 120/3, záhrada o výmere 88 m² patrí do dedičstva po nebohom J. J. Právny zástupca navrhovateľky 12. decembra 2000 predložil vyčíslenie trov konania. Po napísaní rozsudku 22. decembra 2000 (č. k. 6 C 670/97-150) bol tento 26. januára 2001 doručený právnym zástupcom účastníkov.

Proti rozsudku podal sťažovateľ 5. februára 2001 odvolanie, ku ktorému sa 23. februára 2001 vyjadrila navrhovateľka.

Uznesenie o odmene znalcovi bolo vypracované 23. marca 2001, doručené účastníkom v apríli 2001 a znalcovi 27. júna 2001.

Súdny spis bol doručený krajskému súdu 16. júla 2001. Uznesením č. k. 11 Co 196/01-172 z 23. apríla 2002 bola vec vrátená prvostupňovému súdu na rozhodnutie o trovách konania štátu. Spis bol doručený okresnému súdu 30. mája 2002.

Uznesením z 2. augusta 2002 stanovil okresný súd výšku trov konania. Na pojednávaní konanom 21. novembra 2002 rozsudkom č. k. 15 C 670/97-178 o oprave rozsudku z 11. decembra 2000 opravil číselné označenie rozsudku zo 6 C na 15 C a uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť navrhovateľke trovy konania.

Po doručení opravného rozsudku účastníkom bol súdny spis opätovne predložený krajskému súdu 30. januára 2003.

Krajský súd stanovil termín pojednávania na 9. október 2003, no na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa zo 6. októbra 2003 (dlhodobá práceneschopnosť) bol stanovený nový termín pojednávania na 22. január 2004. Na tomto pojednávaní (prítomný len právny zástupca sťažovateľa, navrhovateľka súhlasila konať v jej neprítomnosti) bol uznesením č. k. 13 Co 33/03-198 zrušený prvostupňový rozsudok a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie (dôvody nadobudnutia vlastníctva boli nejasné a nepresvedčivé, a z toho dôvodu prvostupňový rozsudok predčasný).

Súdny spis bol doručený okresnému súdu 18. februára 2004 a uznesenie krajského súdu účastníkom konania 8. marca 2004.

Okresný súd 4. marca 2004 vyzval navrhovateľku, aby predložila dôkazy preukazujúce reálnu deľbu sporných nehnuteľností, kedy k nej došlo a v akom rozsahu a tiež dôkazy preukazujúce užívanie nehnuteľnosti do roku 1995 (odpoveď na výzvu doručená okresnému súdu 7. apríla 2004).

Pojednávanie stanovené na 10. máj 2004 bolo na žiadosť právneho zástupcu sťažovateľa odročené na 31. máj 2004. Na tomto pojednávaní (prítomná navrhovateľka, právni zástupcovia účastníkov) bola vypočutá manželka sťažovateľa. Účastníci navrhli

vykonať výsluch svedkov „*priamo na mieste samom*“ (navrhli vypočuť M. V., A. P., M. P. a M. F.).

Na výzvu okresného súdu z 21. júna 2004 ošetrujúci lekár 6. júla 2004 podal negatívnu správu o spôsobilosti sťažovateľa zúčastniť sa pojednávania.

Od 24. augusta 2004 do 8. septembra 2004 bol súdny spis na ústavnom súde.

Dňa 30. augusta 2004 zomrela navrhovateľka. Okresný súd 23. septembra 2004 vyzval súdnu komisárku vo veci sp. zn. 19 D 74/04, aby oznámila okruh dedičov po nebohej navrhovateľke (A. J.). Okruh dedičov bol oznámený okresnému súdu 20. septembra 2004.

Dňa 16. novembra 2004 bol stanovený termín pojednávania na 14. december 2004, na ktoré boli predvolaní aj dediči po nebohej navrhovateľke. Na pojednávani boli dediči vyzvaní, aby v lehote 15 dní oznámili okresnému súdu, či trvajú na pokračovaní konania (podľa zistenia ústavného súdu do 13. januára 2005 ešte ich stanovisko nebolo doručené okresnému súdu).

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

2. Predseda okresného súdu vo svojom uvedenom vyjadrení k opodstatnenosti sťažnosti vykonal chronologický prehľad úkonov súdu v doterajšom konaní a uviedol: „... *Sťažnosť sťažovateľa na porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov Okresným súdom Trebišov nie je dôvodná. V sťažnosti sa sťažovateľ obmedzuje iba na všeobecné formulácie a výroky. Neuvádza konkrétne skutočnosti, ktorými by porušenie práva preukázal. Všeobecné je tvrdenie, že prvostupňový súd rozhodol vo veci po 3 rokoch a 5-ich mesiacoch. Neuvádza totiž žiaden argument na nečinnosť súdu v konkrétnom čase ani nevymenúva úkony, ktoré by boli nariadené alebo vykonané neúčelne.*

O úkonoch odvolacieho krajského súdu a o čase konania pred ním neuvádza skutočný deň predkladania spisu odvolaciemu súdu a skutočný deň vrátenia spisu prvostupňovému súdu. Ide o dôležitú skutočnosť, pretože prvostupňový súd nemôže priamo ovplyvniť dĺžku konania na odvolacom súde. Sťažovateľ totiž tvrdí, že porušenie jeho práva došlo postupom prvostupňového súdu. (...)

Primeranosť dĺžky konania sa posudzuje vždy aj podľa miery zložitosti veci skutkovej, právnej a procesnej, ako aj rozsiahlosti vykonávaných dôkazov. Práve z dôvodu potreby rozsiahleho dokazovania nebolo objektívne možné vo veci rozhodnúť skôr ako v roku 2000. Špecifikom v tejto veci bolo navrhovanie stále novších dôkazov oboma účastníkmi po vykonaní jednotlivých pojednávaní. Išlo o dôkazné návrhy závažného významu, bez vykonania ktorých súd nemohol zistiť skutkový stav veci. Sám žalovaný žiadal vo svojich podaniach zo dňa 31. 3. 2000 a zo dňa 5. 10. 2000 vykonať dôkazy novooznačenými svedkami, čo súd aj akceptoval. Aj z týchto zistení je zrejmé, že sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej vytyka súdu, že rozhodol vo veci až dňa 11. 12. 2000, je nedôvodná. Jeho tvrdenia v tomto smere sú v rozpore s jeho procesným úkonmi a podaniami vo veci samej. Zároveň poukazujeme na rozsiahlosť dokazovania v súvislosti s vykonávaním obhliadky a znaleckého dokazovania.

Právna zložitosť tejto veci sa prejavuje v posudzovaní vlastníckych a užívacích práv k pozemku. Ide o posudzovanie týchto práv za posledných 30 rokov, počas ktorých

dochádzalo k závažným zmenám právnych úprav týchto vzťahov. Procesná zložitost' je daná procesným postupom účastníkov. V tejto veci sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti a až do rozhodnutia odvolacieho súdu o námietke sudkyňa objektívne nemohla vykonávať úkony. Okrem toho zo strany žalobkyne došlo k zmene návrhu. Aj úkony súdu a účastníkov spojené s rozhodovaním súdu o pripustení zmeny mali vplyv na časovú dĺžku konania v tejto veci. Na dĺžku konania malo vplyv aj čerpanie dovolenky, krátkodobá práceneschopnosť sudkyne, účasť na školeniach, seminároch a pod...

Po podaní sťažnosti sťažovateľa žalobkyňa A. J. dňa 30. 8. 2004 zomrela. Sudkyňa dňa 17. 9. 2004 požiadala príslušnú súdnu komisárku, aby oznámila súdu okruh dedičov po nebohej žalobkyňi. Dňa 20. 10. 2004 došlo súdu oznámenie súdnej komisárky a dňa 16. 11. 2004 sudkyňa nariadila vo veci pojednávanie na deň 14. 12. 2004. Keďže ide o majetkovú vec, zo zákona sú účastníkmi konania na strane žalujúcej dedičia po nebohej A. J. Niektorí z dedičov žijú v Maďarsku a sú občanmi Maďarskej republiky. Aj táto skutočnosť bude mať zrejme vplyv na dĺžku konania v predmetnej veci.

Na konštatovanie vzniku prieťahu v konaní podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky musí byť preukázané závažné prekročenie určitej hranice v rámci niektorého z nižšie uvedených kritérií alebo v prípade menej závažných prieťahov, prekročenie tejto hranice vo všetkých uvádzaných kritériách. Týmito kritériami sú miera zložitosti veci, konanie strán a konanie súdu.

Z uvedenej analýzy všetkých rozhodujúcich kritérií pre posúdenie primeranosti dĺžky konania vyplýva, že niet dostatočných závažných dôvodov na konštatovanie porušenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní Okresného súdu Trebišov vo veci sp. zn. 10 C 670/97 (...)

Právny zástupca v stanovisku k predmetnému vyjadreniu uviedol: „... Po vynesení rozsudku 11. 12. 2000 došlo k predloženiu spisu odvolaciemu súdu 16. 7. 2001, teda po 7 mesiacoch, čo je neprimeraná doba.

Dňa 30. 5. 2002 však odvolací súd bez rozhodnutia o odvolaní vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený, lebo nebolo rozhodnuté o trovách štátu.

V tejto súvislosti podľa môjho názoru treba čas, po ktorý bol spis na odvolacom súde (vyše 10 mesiacov), považovať za zbytočný prieťah spôsobený nesprávnym úradným

postupom okresného súdu, ktorý spis predložil odvolaciemu súdu predčasne a teda nedôvodne.

Spis bol opätovne predložený odvolaciemu súdu až v januári 2003, teda po 8 mesiacoch, čo je tiež neprimerané vzhľadom na to, čo bolo potrebné doplniť.

Uznesením odvolacieho súdu č. k. 13 Co 33/03-198 z 22. januára 2004 bol rozsudok zrušený v celom rozsahu a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Z odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu vyplýva, že sa tak stalo pre nedostatočné zistenie skutkového stavu okresným súdom, ako aj pre nepreskúmateľnosť, nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov rozsudku.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť nemôžu byť pochybnosti o tom, že ďalšie konanie, ktoré sa na okresnom súde vedie od 18. 2. 2004, kedy sa spis vrátil z odvolacieho súdu, ide na vrub nedostatkov, ktoré treba pričítať nesprávnemu postupu okresného súdu.

Rovnako jej oprávnený aj ten záver, podľa ktorého celková dĺžka konania na okresnom súde je neprimeraná a nezodpovedá povahe danej veci, ktorá nijako nevybočuje z rámca bežných majetkoprávných vecí.

Moja sťažnosť je preto dôvodná.“

3. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. I. ÚS 41/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na

predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní „o určenie predmetu vlastníctva k nehnuteľnosti“ vedenom pod sp. zn. 15 C 670/97, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako odporca, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

3.1. Pri hodnotení podľa kritéria „zložitosť vecí“, ústavný súd posudzovanú vec nepovažuje za právne zložitú. Vykonanie dôkazov navrhovaných účastníkmi (viacnásobné rozširovanie okruhu svedkov), úprava petitu návrhu, opakovaný termín obhliadky predmetu sporu na mieste samom, zisťovanie relevantných skutočností v katastri nehnuteľností a z výsledkov administratívneho konania, rozhodovanie o opravných prostriedkoch, znalecké dokazovanie a zisťovanie okruhu dedičov po nebohej navrhovateľke spôsobilo síce určitú faktickú zložitosť veci a z toho vyplývajúci stupeň časovej náročnosti, čo však nemôže byť samo o sebe v posudzovanej veci akceptované ako dôvod ospravedlňujúci doterajšiu vyše sedemročnú dĺžku konania z hľadiska jeho predmetu (určenie vlastníctva k nehnuteľnosti).

3.2. Pri posudzovaní správania sťažovateľa v preskúmvanej veci ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke konania sa čiastočne podieľal aj sťažovateľ postupným (chápané časovo) navrhovaním osôb (svedkov) na vypočutie súdom (návrhy z 13. októbra 1997, 9. júna 1998, 7. septembra 1998, 5. októbra 2000 a 16. júna 2004), ako aj neúspešným návrhom na vyslovenie predpojatosti zákonnej sudkyne, rozhodovanie o ktorom predĺžilo konanie vo veci o päť mesiacov (od 19. septembra 1999 do 14. marca 2000).

3.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci.

a) Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že konanie od nápadu veci (17. júl 1997) dosiaľ trvá bez jej právoplatného rozhodnutia už vyše sedem a pol roka. Okresnému súdu v zásade nemožno vytýkať nedostatočnú aktivitu pri prerokovávaní a rozhodovaní posudzovanej veci, o čom svedčí vykonanie 10 pojednávaní (13. október 1997, 29. október 1997, 7. september 1998, 29. september 1998, 19. september 1999, 31. marec 2000, 29. september 2000, 9. október 2000, 4. december 2000, 11. december 2000) do prvého rozhodnutia vo veci samej (rozsudok z 11. decembra 2000) a ďalších dvoch pojednávaní (31. máj 2004, 14. december 2004) po vrátení veci z krajského súdu (18. február 2004), vykonanie obhliadky predmetu sporu na mieste samom (2. jún 1998), nariadenie a vykonanie znaleckého dokazovania (od 1. marca 1999 do 21. júla 1999) a doplnenie dokazovania vyžiadaním si administratívneho spisu (vyvlastňovací spis Okresného národného výboru Trebišov).

Kvantita vykonaných úkonov nevedla však k rozhodnutiu vo veci samej tomu zodpovedajúcej kvality [čo vyplýva z uznesenia krajského súdu č. k. 13 Co 33/03-198 z 22. januára 2004 – pozri bod 3.3 b) nižšie]. Uvedené konštatovanie potvrdzuje dôvod vrátenia veci okresnému súdu uvedený v uznesení krajského súdu č. k. 11 Co 196/01-172 z 23. apríla 2002 („prvostupňový súd nerozhodol o trovách štátu“), ktorého odstránenie spôsobilo neúčelné predĺženie konania o 18 mesiacov a 2 týždne (t. j. od 16. júla 2001 – doručenie súdneho spisu krajskému súdu, do 30. januára 2003 - opätovné vrátenie spisu krajskému súdu). Postup okresného súdu v uvedenej dobe kvalifikuje ústavný súd ako postup spôsobujúci zbytočné preťahy v konaní.

b) Výsledok nezodpovedajúci vynaloženému úsiliu okresného súdu v posudzovanom konaní potvrdzujú aj nedostatky konštatované v následnom uznesení krajského súdu (č. k. 13 Co 33/03-198 z 22. januára 2004), ktorým bol prvostupňový rozsudok (č. k. 6 C 670/97-150 z 11. decembra 2000) zrušený a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Podľa právneho názoru krajského súdu uvedeného v odôvodňujúcej časti predmetného uznesenia „... súd prvého stupňa rozhodol bez náležitého zistenia skutkového stavu a preto jeho záver tak ako je uvedený vo výroku rozsudku nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a rozsudok súdu prvého stupňa je čiastočne aj nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov (...)

Vzhľadom k tomu je potom záver súdu prvého stupňa o tom, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva po nebohom J. J., predčasný, dôvody nadobudnutia tohto vlastníckeho práva sú nejasné a nepresvedčivé a preto s poukazom na ust. § 221 ods. 1 písm. a) a c) O. s. p. krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa v celkom rozsahu zrušil a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.“

Uvedený postup okresného súdu, tak ako ho hodnotil vo svojom rozhodnutí krajský súd, mal v tomto prípade taktiež vplyv na celkovú dĺžku konania.

3.4. Vychádzajúc z uvedených skutočností (body a, b) ústavný súd konštatuje, že tieto významnou mierou prispeli k predĺženiu celkovej doby predmetného občiansko-právneho konania, pričom toto predĺženie nemožno pripísať na ťarchu zložitosti posudzovanej veci a ani správaniu sťažovateľa.

3.5. Podľa názoru ústavného súdu občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho rozhodnutia súdu prvého stupňa trvá tak dlho ako v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Takáto zdĺhavosť konania totiž v princípe predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

Obranu okresného súdu (pozri bod 2 tejto časti odôvodnenia) ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatácie (body 3.1 až 3.5) neakceptoval.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo

veci bez zbytočných prietáhov, pretože vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je žiadnou garanciou toho, že okresný súd nebude pokračovať v nečinnosti v napadnutom konaní.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie, ktoré považuje za primerané v sume 100 000 Sk, z dôvodu, že „... doba, ktorá uplynula od podania návrhu až doposiaľ je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Právna neistota, v ktorej sa nachádzam už 7 rokov, a ktorá sa výrazne podpísala na mojom zdraví trvá doposiaľ, keďže vo veci stále nebolo právoplatne rozhodnuté.“ Keďže iba konštatovanie porušenia označeného základného práva nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa, ústavný súd uznal za dôvodné priznať mu finančné zadosťučinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu (tiež vzhľadom na dôvody uvedené v bode 3.2 tejto časti odôvodnenia) považuje za primerané v sume 20 000 Sk.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) 3. augusta 2004 a vyjadrenie z 10. januára 2005. Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych

služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 3 tejto vyhlášky) 13 602 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 534 Sk po zaokrúhlení 4 540 Sk za jeden úkon. Celkové trovy za dva úkony (vykonané v roku 2004) predstavujú 9 080 Sk a spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (136 Sk v zmysle § 19 ods. 3 vyhlášky) sumu 9 352 Sk. Za tretí úkon právnych služieb vykonaný v roku 2005, teda po nadobudnutí účinnosti (od 1. januára 2005) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) prislúcha ako základná tarifa podľa ustanovení § 11 ods. 2 vyhlášky jedna šestina výpočtového základu (§ 1 ods. 3 tejto vyhlášky, t. j. zo sumy 15 007 Sk), čo predstavuje za jeden úkon 2 501 Sk, spolu s režijným paušalom 150 Sk sumu 2 651 Sk. Náhrada trov konania za tri úkony právnych služieb v danom prípade predstavuje spolu sumu 12 003 Sk. Z týchto dôvodov ústavný súd preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2005